

Heelbloed?

mond om iets te zeggen, maar Walther was nog niet klaar. Hij besloot: 'Vrijheid is in de meest letterlijke zin, je voeten te kunnen zetten waar je hoofd heen wil gaan.' Het stemde me tevreden dat Walther zo veel over zijn verleden en zijn huidige zorgen had verteld. Blijkbaar had de anders zo ongrijpbare Zwarte Lord vertrouwen in mij en dat deed me goed."

De auteur bezigt het idioom van die tijd. Regina is stiekem getuige van een *wintiprei*, een feest voor Afrikaanse goden, en ze gaat een tekst schrijven voor La Troupe Rouge, de passerende Franse theatergroep - Frans dus 'vrij'. Ze raakt verloofd, „maar Reiner - hoe ironisch die naam (JH) - Campenaar is niet wat hij u voorspiegelt." Weer dat motief van schijn en wezen. „Hoeveel weet u nu van hem? Wat doet hij als hij de plantages gaat bezoeken? Echt, miss Winter, uw onschuld siert u, maar het gaat me na aan het hart als u bedrogen wordt!" Zoals de rokken van een ui tijdens het bereiden van een maaltijd losraken, zo laat de auteur steeds meer de kern van Regina zien en krijgt de lezer meer waar. Totdat er zelfs een 'nieuwe identiteit' van juffrouw Winter blijkt te zijn - hierover straks meer - waardoor zij ternauwernood weet te ontkomen aan een brandmerk. „Eind oktober was in Wenen de revolutie voorbij, de laatste opstand was neergeslagen. In Pruisen was het echter nog zeer onrustig, de revolutionairen riepen op te weigeren de belastingen te betalen en de Nationale Vergadering werd er met geweld ontbonden." En in Nederland was op 3 november de nieuwe grondwet (Thorbecke) afgekondigd.

In deel vier, bestaande uit hoofdstuk 35 tot en met 40 plus de epiloog, is er niet veel over van het saaie meisje, maar doet de ik-figuur haar naam alle eer aan: ze kiest nu in echte vrijheid voor wat het beste is voor haar en de haren. „Alles is anders gegaan dan ik had gedacht. Naar Holland ben ik tot nog toe nooit meer teruggegaan. Mijn leven hier in Suriname is vol en rijk, ik mis mijn vroegere bestaan niet. Van de lieve soeur Agnes hoor ik hoe het daar gaat, in Nederland. Naast het vaderland heb ik nu ook mijn moederland, Mama Sranan."

Thema

Thema van dit boek is het samensmelten van twee rassen tot één nieuw ras in een nieuwe wereld. De ik-verteller heet Regina Winter, ofwel winterkoningin, witter bestaat toch niet en de titel is de

'De beide portretten, eens zo vertrouwd, leken nu haast van vreemden'

bijnaam van Walther Blackwell, zwarter kan toch niet. Maar beide zijn niet wat ze lijken, hij is een jonge *kleurling* die van zijn blanke vader, Sir Wellington, een plantage heeft geërfd, waar zijn moeder, Mis' Amajé, als slavine, zijn slavine dus, de scepter zwaait als de vrouw des huizes over de 70 andere slaven. Regina is een kind van Adriaan Winter en Jozina van Halm (dezelfde achternaam als slavenmeester Rudolf Hendrik van Halm die in 1830 de zeer jonge huisslavine Jacqueline liet vermoorden omdat zij niet zijn meesteres wilde zijn). Adriaan had in zijn jonge jaren een betrekking gevonden als huisleraar bij een plantersfamilie in Su-

riname, maar ging na enige jaren als goudzoeker in de binnenlanden zijn geluk beproeven. Dat liep op niet veel uit, dus Adriaan gaat met zijn zwangere Jozina, een 24-jarige plantersdochter, terug naar Nederland. Tijdens de overtocht bevalt zij van Regina en sterft enige dagen later aan boord. Vader laat zijn zus zijn dochter opvoeden en sterft als deze laatste drie jaar is.

Jozina, van haar kant, laat geen familie achter, eigenlijk is ze een arm weesmeisje. Maar een heleboel pagina's en avonturen verder wordt er een ander verhaal verteld: Adriaan Winter, die op de katoenplantage Pietersburg kwam werken als de huisleraar van de jonge Abraham Vieira, ontmoette de slavine Jozina bij een bezoek aan de naburige plantage Dageraad. Hij kon haar met zijn leraarsinkomen niet vrijkopen, dus vluchtten ze naar de vrijstaat Columbia aan de oever van de Saramacca. Jozina's achternaam zou verzonnen zijn, ze was bezit van de gravin De Pagès te Soetermeer (p. 356). Dus de 'sneeuwconing' zou een blanke halfbloed zijn en

Rihana Jamaludin is in 1959 in Suriname geboren en woont vanaf 1983 in Nederland.

FOTO ANTILLIAANS DAGBLAD

William Blake, Europa ondersteund door Afrika en Amerika, 1796.

FOTO ANTILLIAANS DAGBLAD

haar werkgever een bruine halfbloed. Verward bestudeert Regina het medaillon van haar ouders.

„De beide portretten, eens zo vertrouwd, leken nu haast van vreemden. Te veel van verzweven was in het verleden, te weinig dat ik wist. Maar waarom zou ik mijn hoofd pijnigen om te proberen me iets te herinneren wat mij nooit verteld was? Ik wist zeker dat nooit iemand in mijn omgeving iets over de afkomst van mijn moeder had verteld of betwijfeld. Was dat mijn vaders geheim geweest? Zijn droevige ogen op de vergeelde tekening staarden mij aan."

„Mijn blik dwaalde naar het fijne portretje van mijn moeder. Ronde wangen en elegante Franse krulletjes, als van Joséphine de Beauharnais, de vrouw van keizer Napoleon. Maar... was ook Joséphine niet afkomstig van de Cariben, van Martinique? Een Creoolse, alleen had zij wel blank bloed. En mijn moeder? Aan haar lieve gezicht was niets te zien dat aan Suriname herinnerde, geen getinte huid, vollere lippen of kroezig haar. Maar dergelijke kenmerken..."

„Ik stond op en liep naar de spiegel. Langzaam haalde ik de spelden uit de wrong op mijn hoofd. Mijn lokken vielen over mijn schouders, het uitbundig krullende, blonde haar. Blond zoals geen Hol-

landse was. Blond als het bruine vlas van het koren, blond gemengd met zand. Een nieuwe kleur."

„Ongelovig plaatste ik mijn vingers tegen mijn gezicht, de goudbruine teint van mijn handen contrasteerde met de rozige gloed op mijn wangen. Een nieuwe teint. Mijn grijze ogen, mijn volle lippen, het was alsof ik mezelf voor het eerst zag. Zelf blank, maar haast onzichtbaar getekend door één kwart negerbloed. Ach, mijn vader. Dat ik daar niet aan had gedacht. Hij had mijn moeder afgebeeld als de Romeinse evenknie van een slavine, als een Romaanse schone."

Hoewel ik in het begin moeite had om in deze historische roman te komen, greep het boek naarmate ik er langer in bezig was me steeds iets meer. Toen ik passages ging herlezen voor deze bespreking, merkte ik dat ik er toen wel vanaf de eerste bladzijde in zat. Deze debuutroman van Jamaludin is gedegen literatuur en stof tot herbezinning van het slavernijverleden van Nederland en de overzeese gebieden van het Koninkrijk.

Het boek is in 2009 voor het eerst verschenen bij KIT Publishers, Amsterdam. De derde druk staat op stapel. Er is ook een e-book versie van. Zie verder:

rihanajamaludin.com

Debuutroman geeft stof tot nadenken